

HPV virus ali humani (človeški) papilomavirusi so s spolnim kontaktom prenosljivi virusi in so najbolj pogosta spolno prenosljiva bolezen med mladimi. Razlog zakaj ravno med mladimi, je verjetno ravno v neznanju obstoja spolno prenosljivih bolezni in možnostih njihovega prenosa.

Spolnost je še vedno tabu tema, velikokrat tudi med najstniki in njihovimi starši. Vendar bi pogovor o spolnih odnosih, o spolno prenosljivih boleznih, ter zaščiti pred njimi, lahko preprečil marsikateri kasnejši zaplet, ki je posledica neznanja. V okviru Zdravstveno vzgojnega centra, ki deluje v Zdravstvenem domu Novo mesto, ozaveščamo mlade o spolno prenosljivih boleznih, ustrezni zaščiti pred njimi in seveda nezaželeni nosečnosti.

Poznamo veliko spolno prenosljivih bolezni. Nekatere so ozdravljive, druge žal ne. Je pa vsem skupno, da se prenašajo s spolnim kontaktom, oziroma okuženo krvjo. Vendar pa ima HPV virus še druge načine prenosa, ki jih druge spolno prenosljive bolezni nimajo. Prenos je možen tudi s tesnimi stiki s kožo ali sluznico okužene osebe, se pravi da je vprašljiv že poljub z okuženo osebo. Okužbe s HPV potekajo velikokrat brez značilnih simptomov in znakov, zato večina ljudi ne ve, da je okužena. Vodijo lahko v nastanek predrakavih in rakavih sprememb v področju spolovil, rodil, zadnjika in ustnega dela žrela. Za okužbo so dovzetni moški in ženske.

Pred okužbo se je možno zaščititi s cepljenjem, katero je izvedljivo od 9. leta starosti naprej. Cepljenje je najbolj učinkovito, če je opravljeno v obdobju zgodnjega mladostništva, še pred pričetkom spolne aktivnosti. V Sloveniji se prostovoljno cepljenje proti HPV v breme obveznega zdravstvenega zavarovanja izvaja ob sistematskih pregledih, pri fantih in dekletih, ki obiskujejo 6. razred osnovne šole. V kolikor je do okužbe že prišlo, kasnejše cepljenje tega ne pozdravi.

Poleg cepljenja je pomembno tudi, da upoštevamo princip varne in zdrave spolnosti ali ABCD pristop, ki nas varuje pred spolno prenosljivimi boleznimi:

A – »abstenenca«: odložitev spolnega odnosa na obdobje zrelosti s partnerjem, ki mu zaupamo.

B – »bodi zvest«: zvestoba obeh partnerjev.

C – »condom«: edina oblika kontracepcije, ki ščiti pred spolno prenosljivimi boleznimi in nezaželeno nosečnostjo.

D – »detect early«: testiranje na spolno prenosljivo okužbo oseb, ki kažejo znake spolno prenosljivih okužb ali so imeli nezaščiten spolni odnos z osebo, ki je okužena.

Ko govorimo o spolno prenosljivih boleznih, je potrebno omeniti tudi program ZORA. To je preventivni program za odkrivanje predrakavih in zgodnjih rakavih sprememb na

materničnem vratu. Priporočljivo je, da se vsaka ženska, stara med 20 in 64 let, redno udeležuje preventivnih brisov materničnega vratu. Ker rak materničnega vratu raste počasi, je mogoče z rednimi pregledi na vsake tri leta, veliko večino nevarnih sprememb materničnega vratu odkriti in zdraviti pravočasno.

Mladim je potrebno priučiti, da spolnost ni zgolj le zabaven dogodek med dvema osebama, saj lahko za sabo pusti skrbi, neželjeno nosečnost ali spolno prenosljivo bolezen. Pomembno je poudariti, da se priporoča samo pregledovanje in v kolikor se zdi kaj sumljivo, naj ne bo sramu pred obiskom osebnega zdravnika.

Katarina Rakuša Kastrevc, dipl.m.s.

Zdravstveni dom Novo mesto

Zdravstveno vzgojni center Novo mesto